

Skrátené pokyny

k úvodu a realizácii voľby do závodnej rady

V závode ešte neexistuje závodná rada, ktorá zastupuje záujmy zamestnancov. Teraz sa má zvoliť závodná rada. Tieto skrátene pokyny Vám poskytnú prvý prehľad o tom, **v ktorých závodoch** je možná voľba závodnej rady a **ako sa voľba uskutoční**. Podrobné informácie nájdete v návodoch pre normálny a zjednodušený postup pri voľbách. Tieto okrem iného obsahujú celý rad vzorových textov a kontrolných zoznamov, ktoré uľahčia realizáciu volieb závodnej rady.

1. Kde sa môže voliť závodná rada?

Zákon o organizácii pracovných vzťahov v podniku predpokladá vytváranie závodných rád v **závodoch**, v ktorých pracuje minimálne **päť stálych zamestnancov/zamestnankýň s volebným právom**. Traja z nich musia byť **voliteľní**.

Závody je nutné odlišovať od obchodných spoločností. Jedna obchodná spoločnosť (napr. spoločnosť s ručením obmedzeným alebo akciová spoločnosť) môže mať jeden alebo viacero závodov. V jednej obchodnej spoločnosti môžu byť teda viaceré závodné rady, ktoré potom vyšlú členov do celozávodnej rady. Závod je súhrnom zamestnancov a techniky, ktorý je organizačne riadený jedným jednotným riadiacim aparátom. Tento riadiaci aparát musí mať podstatné rozhodovacie kompetencie v personálnych (prijatie do zamestnania, preloženie, výpoveď) a sociálnych záležitostiach (poriadok, pracovná doba, plánovanie dovolení atď.).

Aktívne volebné právo majú všetci zamestnanci/zamestnankyne nezávisle od ich národnosti, ktorí v závode pracujú a ku dňu volieb dosiahli 18. rok života. K pracovníkom s volebným právom patria okrem iných aj zamestnanci/zamestnankyne, pracujúce na čiastočný úväzok. Agentúrni pracovníci/pracovníčky majú volebné právo, ak pracujú v závode dlhšie ako tri mesiace alebo je plánovaná práca v takomto trvaní. Volebné právo nemajú vedúci pracovníci, ktorí majú podnikateľské úlohy.

Voliteľní sú všetci zamestnanci/zamestnankyne nezávisle od ich národnosti, ktorí majú aktívne volebné právo a patria k závodu minimálne šesť mesiacov. Časy zamestnania v jednom inom závode tej istej spoločnosti alebo v jednej inej spoločnosti koncernu sa započítavajú.

2. Ako sa uskutočňujú voľby závodnej rady?

Voľbu závodnej rady vždy pripravuje a realizuje **volebná komisia**. Ak už existuje závodná rada, táto ustanoví volebnú komisiu. Ak závodná rada ešte neexistuje, môže volebnú komisiu ustanoviť celozávodná rada alebo závodná rada koncernu. Ak neexistuje celozávodná rada a/alebo závodná rada koncernu alebo táto nekoná, volebnú komisiu v závode bez závodnej rady zvolí na závodnej schôdzi väčšina prítomných zamestnancov. Ak sa ustanovenie volebnej komisie na závodnej schôdzi nevydarí, môžu traja zamestnanci/zamestnankyne s volebným právom alebo odbory zastúpené v závode na pracovnom súde požiadať o ustanovenie volebnej komisie.

Spôsob postupu volieb a jednotlivé potrebné kroky závisia od toho, koľko zamestnancov/zamestnankýň s volebným právom je zamestnaných v jednom závode. Keď je v jednom závode zamestnaných **od 5 do 50 zamestnancov/zamestnankýň s volebným právom**, uplatní sa **zjednodušený postup volieb**.

Ak je v jednom závode zamestnaných **viac ako 50 zamestnancov/zamestnankýň s volebným právom**, spravidla sa uplatní **normálny postup volieb**. V závodoch s počtom zamestnancov/zamestnankýň s volebným právom od 51 do 100 je možnosť, že volebná komisia sa dohodne so zamestnávateľom na uskutočnení zjednodušeného postupu volieb. Ak je zamestnaných viac ako 100 zamestnancov/zamestnankýň s volebným právom, uplatní sa výlučne **normálny postup volieb**.

Zjednodušený postup je vysvetlený v nižšie uvedenom bode 2.1. Normálny postup volieb je vysvetlený v bode 2.2.

2.1. Priebeh zjednodušeného postupu volieb

Pri **zjednodušenom postupe volieb** sa rozlišujú **dva varianty**: jednostupňový a dvojstupňový postup. Dvojstupňový postup (2.1.1.) sa uplatňuje, keď ešte neexistuje závodná rada a na závodnej schôdzi sa volí volebná komisia. Jednostupňový postup (2.1.2.) sa uplatňuje, keď volebnú komisiu ustanoví už existujúca závodná rada alebo celozávodná rada alebo závodná rada koncernu.

2.1.1. Dvojstupňový postup: Ak má byť volebná komisia zvolená na závodnej schôdzi, konajú sa **dve valné zhromaždenia**. Na **prvom valnom zhromaždení** sa spomedzi zamestnancov zvolia členovia volebnej komisie a predseda volebnej komisie. Na toto prvé valné zhromaždenie môžu pozvať traja zamestnanci/zamestnankyne s volebným právom alebo odbory, ktoré majú svoje zastúpenie v závode. Pri pozývaní je nutné dodržať určité formality. Volebná komisia vypracuje na prvom valnom zhromaždení zoznam voličov, do ktorého sa oddelene podľa

pohlavia zapíšu všetci zamestnanci/zamestnankyne s volebným právom. Podklady, ktoré sú k tomu potrebné, obdrží volebná komisia od osôb, pozývajúcich na valné zhromaždenie, o ktoré títo predtým požiadali zamestnávateľa. Volebná komisia vydá potom oznámenie o konaní volieb. Oznámenie o konaní volieb obsahuje pre voličov veľa dôležitých informácií. Je nutné dbať na minimálny počet kresiel pre pohlavie, ktoré je v menšine. Volební kandidáti budú navrhnutí ešte v priebehu prvého valného zhromaždenia. Jeden volebný návrh môže uvádzať jedného alebo viacerých kandidátov. Skladá sa zo súhlasného vyhlásenia kandidáta/kandidátky a z podporných vyhlásení 3 zamestnancov (v prípade, že je len do 20 zamestnancov s volebným právom, postačujú 2 podporné vyhlásenia). Volebný návrh sa môže podať písomne alebo ústne.

Jeden týždeň po prvom valnom zhromaždení sa koná **druhé valné zhromaždenie na voľbu závodnej rady**. Závodná rada sa volí v tajných a priamych voľbách. Volebná komisia vydá zamestnancom s volebným právom hlasovací lístok a obálku. Na hlasovacom lístku sú kandidáti uvedení v abecednom poradí. Zamestnanec môže označiť krížikom toľko kandidátov, koľko kresiel je k dispozícii. Hlasovací lístok sa po označení krížikom v obálke vhodí do volebnej urny. Ak nie sú v deň volieb zamestnanci/zamestnankyne prítomní, musí sa im dať príležitosť na písomné odovzdanie hlasu (listová voľba). Zamestnanci/zamestnankyne môžu do troch dní pred druhým valným zhromaždením požiadať o dodatočné písomné odovzdanie hlasu. Spočítanie hlasov sa uskutoční verejne hneď po valnom zhromaždení alebo neskôr v čase, ktorý bol predtým oznámený volebnou komisiou, pokiaľ bolo požadované o dodatočné písomné odovzdanie hlasov. Kandidáti/kandidátky, ktorí získajú najviac hlasov, sú zvolení. Pri rozdeľovaní kresiel je nutné zohľadniť pohlavie, ktoré je v menšine. Zvolení kandidáti/kandidátky musia byť o tom bezodkladne informovaní.

2.1.2 Jednostupňový postup: Ak bola volebná komisia ustanovená už existujúcou závodnou radou, celozávodnou radou alebo závodnou radou koncernu, zahájí bezodkladne po svojom ustanovení voľby. K tomu musí ako prvé vypracovať zoznam voličov, rozdelený podľa pohlavia. Potom vydá oznámenie o konaní volieb. Oznámenie o konaní volieb obsahuje pre voličov veľa dôležitých informácií. Okrem iného musí byť uvedené, že volebné návrhy sa musia volebnej komisii písomne odovzdať najneskôr jeden týždeň pred dňom valného zhromaždenia na voľbu závodnej rady. Valné zhromaždenie na voľbu závodnej rady prebieha tak, ako je to vyššie popísané v bode 2.1.1. o valnom zhromaždení na voľbu závodnej rady v dvojstupňovom postupe.

2.2. Priebeh normálneho postupu volieb

Ak už **závodná rada** existuje, tak ona ustanoví volebnú komisiu a určí predsedu volebnej komisie. V prípade, že úradujúca závodná rada nekoná, môže ustanovenie volebnej komisie uskutočniť celozávodná rada alebo závodná rada koncernu. O ustanovenie volebnej komisie

môžu na pracovnom súde rovnako požiadať traja zamestnanci s volebným právom alebo odbory, ktoré majú svoje zastúpenie v závode.

Ak doteraz ešte neexistuje v závode závodná rada, môže volebnú komisiu ustanoviť celozávodná rada alebo závodná rada koncernu a určiť jej predsedu. Ak sa ustanovenie neuskutoční touto cestou, volebná komisia bude zvolená všetkými zamestnancami, pracujúcimi v závode, na závodnej schôdzi, ktorá sa zásadne koná v závode počas pracovnej doby. Na túto schôdzu môžu pozvať traja zamestnanci/zamestnankyne s volebným právom alebo odbory, ktoré majú v závode svoje zastúpenie. V prípade, že sa napriek pozvaniu závodná schôdza neuskutoční alebo nezvolí sa volebná komisia, potom môžu traja zamestnanci/zamestnankyne s volebným právom alebo odbory, ktoré majú v závode svoje zastúpenie, požiadať na pracovnom súde o ustanovenie volebnej komisie.

Volebná komisia vypracuje **zoznam voličov**, do ktorého sa zapíšu všetci zamestnanci/zamestnankyne s volebným právom oddelene podľa pohlavia. K tomu potrebné podklady obdrží volebná komisia na požiadanie od zamestnávateľa. Volebná komisia potom vydá **oznámenie o konaní volieb**. Oznámenie o konaní volieb obsahuje pre voličov veľa dôležitých informácií. Je nutné dbať na minimálny počet kresiel pre pohlavie, ktoré je v menšine.

Ten, kto chce **kandidovať** do závodnej rady, musí byť uvedený na zozname navrhovaných kandidátov, ktorý sa musí odovzdať volebnej komisii do dvoch týždňov od vyvesenia oznámenia o konaní volieb. Zoznam návrhov, ktorý môže obsahovať jedného alebo viacerých kandidátov, musí podpísať 5% zamestnancov s volebným právom, avšak minimálne traja zamestnanci s volebným právom (podporné podpisy). Zoznamy navrhovaných kandidátov, ktoré sú uznané za platné, budú vyvesené najneskôr jeden týždeň pred dňom volieb.

Ak sa uznajú aspoň dva zoznamy navrhovaných kandidátov za platné, zamestnanci/zamestnankyne sa pri voľbe môžu rozhodnúť len pre jeden zo zoznamov (**voľba zoznamov**). Ak bol odovzdaný len jeden zoznam navrhovaných kandidátov alebo len jeden bol uznaný za platný, zamestnanci/zamestnankyne môžu dať svoj hlas jednotlivým kandidátom (**voľba osôb**). Zamestnanec potom môže označiť krížikom toľko kandidátov/kandidátok, koľko sa môže rozdeliť kresiel.

V **deň volieb** sa v závodnej volebnej miestnosti v tajnej a priamej voľbe zvolí závodná rada. Volebná komisia vydá zamestnancom/zamestnankyniam s volebným právom hlasovací lístok a obálku. Hlasovací lístok sa po označení zoznamu alebo jednotlivých kandidátov na zozname krížikom vhodí v obálke do volebnej urny. Ak sú zamestnanci/zamestnankyne v deň volieb neprítomné, je im daná príležitosť písomného odovzdania hlasu (listová voľba).

Sčítanie hlasov sa uskutoční verejne následne po zavretí volebnej miestnosti. Pri voľbe zoznamu sa zistí počet kresiel, ktoré pripadajú na jednotlivé zoznamy navrhovaných kandidátov.

Kandidáti/kandidátky sú volení v takom poradí, v akom sú uvedení na zozname a v takom počte, v akom pripadajú kreslá na zoznam. Pri voľbe osôb sú zvolení tí kandidáti, ktorí získajú najviac hlasov, pričom sa z hľadiska počtu vždy musí dbať na pohlavie, ktoré je v menšine. Zvolení kandidáti budú bezodkladne informovaní volebnou komisiou.

3. Ochrana počas volieb a náklady na voľby

Voľby závodnej rady sú pod zvláštnou zákonnou ochranou. Ten, kto ako jeden z troch pozývajúcich pozýva na valné zhromaždenie, kto na pracovnom súde ako jeden z troch žiadateľov žiada ustanovenie volebnej komisie, kto je členom volebnej komisie a kto kandiduje vo voľbách do závodnej rady, požíva zvláštnu, časovo obmedzenú ochranu proti riadnej výpovedi.

Riadna výpoveď troch **pozývajúcich** alebo troch **žadateľov/žadateľiek** je až do oznámenia výsledkov volieb neprípustná. V prípade, že by sa neboli konali voľby závodnej rady, nesmú dostať riadnu výpoveď v období troch mesiacov odo dňa pozvania resp. podania žiadosti na pracovnom súde. Len mimoriadna výpoveď pozývajúcich a žiadateľov/žadateľiek je možná za prísnych predpokladov pre mimoriadnu výpoveď.

Riadna výpoveď **členov volebnej komisie** a **kandidátov/kandidátok** je takisto neprípustná až do oznámenia výsledku volieb. Okrem toho majú členovia volebnej komisie a kandidáti/kandidátky pretrvávajúcu ochranu proti výpovedi na obdobie šiestich mesiacov od chvíle oznámenia výsledku volieb.

Mimoriadna výpoveď pre členov volebnej komisie a kandidátov/kandidátky je možná za prísnych predpokladov pre mimoriadnu výpoveď. Až do oznámenia výsledku volieb musí závodná rada dať súhlas k takejto mimoriadnej výpovedi pre členov volebnej komisie a kandidátov/kandidátky. Zamestnávateľ môže na pracovnom súde požiadať o nahradenie odmietnutému súhlasu.

Zamestnávateľ má pod zákonnou hrozbou trestu zakázané zabrániť voľbe závodnej rady alebo ju ovplyvniť. Žiadnemu zamestnancovi sa nesmie brániť vo výkone jeho aktívneho alebo pasívneho volebného práva.

Náklady na voľby do závodnej rady znáša zamestnávateľ.